

शिक्षा

भाग-४

भिक्षु अश्वघोष

धर्मकीर्ति प्रकाशन

(नेपाली भाषा)

(१) बौद्ध प्रश्नोत्तर	(१५) बौद्ध जगतमा स्वास्थ्य सेवा
(२) बौद्ध दर्शन	(१६) मिलिन्द प्रश्न
(३) नारी हृदय	(१७) भ्रमण नारद
(४) बुद्ध शासनको इतिहास	(१८) वेस्सन्तर जातक
(५) पटाचारा	(१९) सतिपट्टान भावना
(६) ज्ञानमाला	(२०) बौद्ध विश्वास भाग-१, २
(७) बुद्ध र बर्हाको विचार	(२२) बौद्ध दर्पण
(८) शान्ति	(२३) सप्तरत्न धन
(९) बौद्ध ध्यान	(२४) सफलताको रहस्य
(१०) पञ्चशील	(२५) मानव महामानव
(११) लक्ष्मी	(२६) निरोगी
(१२) उखानको कथा संग्रह	(२७) जातक कथा
(१३) तथागत हृदय	(२८) सतिपट्टान विपस्सना
(१४) महास्वप्न जातक	(२९) प्रज्ञा चक्षु

Dharmakirti Publication—

(English)

1. Buddhist Economics & The Modern World
2. Dharmakirti Vihar Today
3. Dharmakirti Vihar
4. Dharmakirti in a Nutshell

शिक्षा

भाग-४

भिक्षु अश्वघोष
संघाराम भिक्षु तालीम केन्द्र

प्रकाशक-

धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी

धर्मकीर्ति विहार, धीघः, नःघः,

काठमाडौं, नेपाल

फोन - २२०४६६

बुद्ध सं. २५३२

वि. सं. २०४५

ने. सं. ११०८

ई. सं. १९८८

प्रथम संस्करण १२०० प्रति

मुद्रक-

नेपाल प्रेस

शुक्रपथ, काठमाडौं ।

फोन- २२१०३२

स्व० तुलिसमाया नकर्मि
जन्म वि. सं. १९७२
मृत्यु वि. सं. २०४४ फागुण ७ गते

धर्मदान

दिवंगत मां तुलिसमाया नकर्मिया पुण्यस्मृतिस
गुण लुमंका मांयात भिजुइमा धैगु मती तया थ्व ज्ञान
दैगु धर्मया सफू धर्मदान यानार्पिः-

काय- नारायणबहादुर नकर्मि, ढल्को

भौ- सुशीला नकर्मि

म्ह्याय- तारादेवी नकर्मि, लगं

जिजा भाजु- रामेश्वर नकर्मि परिवार

Dhamma.Digital

छत्वाचा खँ

श्व शिक्षा भाग-४ सफू याकनं छिकपिनि न्होने व्वे खना तस्सकं ले ताःवो । धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीया अध्यक्ष अ. धम्मवती यात आपालं धन्यवाद बिया च्वना गुम्हसिगु गुर्हालि जिगु कलमया तेज पिहाँ वल ।

शिक्षा सफू स्वया छिकपिसं शिक्षा कया दीसा, जि यःत यःम्हं धन्य समळे जुया । थकी चाकुसे माकुसे च्वंगु व खाइसे च्वंगु खँ नं दु । यःत योगु जक ल्यया शिक्षा काइ धंगु आशा दु । श्व गुंला हे माः धागुलि याकनं याकनं च्वया छापे याना उकिं द्वंगु यच्चं वेफु । क्षमा प्रार्थी दु ।

नेपाल प्रेस नं धन्यवादया पात्र जू प्रेसे यक्वं ज्या लिकुना च्वंसां इले हे श्व सफू छापे याना ब्यगुलि ।

भिक्षु अभ्रघोष

ध्यानकुटी विहार

मौत [बनेपा]

गुंला १९०८

प्रकाशकीय

ध्व शिक्षा भाग-४ धंगु सफू धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी-
या (१३०) सच्छि व स्वीगुगु सफू जुया छिकपिनि न्होने वया च्वंगु
खः ।

ध्व सफू पूज्य अश्वघोष भन्ते नं च्वया बिज्यागु खः । ध्व सफू
दिवंगत तुत्सिमाया नकमिया पुण्य स्मृतिस पिदना च्वंगु खः । वेक
उपासिका जीवन दत्तले हे न्ह्याथे मफुसां न्हिं छरू विहारे काया लच्छि-
या छक थःपिनि पुचः नायो जुया धर्मकीर्ति विहारे च्वंपि शीलवती
गुरुमां पिन्त, मेमेगु विहारे च्वंपि भन्तेपिन्त व गुरुमां पिन्त नं लक्छिया
छक धर्मकीर्ति विहारे सलाक दान भोजन याका थःन्हं फक्व पुण्य याना
काःन्ह खः । उकिं वेकया काय न्ह्यायपिसं वेक यात सदां नं मि जुइमा
धंगु कामना याना धर्मदान यायगु मती तया माक्व छ्यबा दान बिया
दीगुलि ध्व सफू पिदना च्वंगु खः । उकिं थुगु पुण्यं वेक तुत्सिमाया
उपासिका यात न्ह्याबलें मि जुइमा धंगु कामना याना ।

ध्व सफू च्वया नं प्रसे बिज्याना किताब पिकया बिज्यागुलि
वस्पोल भन्ते यात आपालं धन्यवाद देछाया च्वना ।

धम्मवती
कर्मकीर्ति विहार

धलः

१) शिक्षा	१
२) खुं भिम्ह मनू जुल	५
३) ब्रह्मदण्ड	१३
४) सीम्ह कतांमरिया नामं दान	१७
५) नियम क्वातुसां होश मद्दुम्ह भिक्षु	२२
६) बुद्धं चिपजा कयाबिज्यात	२८
७) ध्यानेमनवसां कर्तव्यमस्युम्ह भिक्षु	३०
८) बुद्धया पालेयाम्ह उपासक	३५
९) दाता बाःया ल्हार्ति कसानःम्ह भिक्षु	३६
१०) भगवान् बुद्धं भिक्षुपिं पितना छोट	४३
११) म्हुतु बांमलाम्ह भिक्षु	४७

शिक्षा

मनूतेगु जीवन सुखमय व शिक्षित जुइत शिक्षा मदेक मगाः । शिक्षा धैगु आखः बोना ज्ञानि जुइगु वासः व उपाय खः । तर आखः ब्वना जक शिक्षित जुइ धैगुखें पक्कां मखु । मनं वा ज्ञानं थुइका काःसा जक, श्वभिगुखः, श्वमभिगुखः धका सीका चाय्का च्वंसा जक शिक्षित जुइ फैं ।

मां बौपिनि काय् म्हाय्पि स्कूले आखः ब्वंके छोइ-गुया अर्थ हे— आखः ब्वना मचात तः धं जुइमा व ज्ञानि जुइमा धैगु आशां खः । शिक्षा धैगु स्कूले वना आखः बोना जक दैगु-मखु । भिपिनिगु संगतं व भिगु खें न्यना नं शिक्षा काय् ज्यु । तर धवोचा अथवा चालनीबुद्धि थेंजागु बुद्धि जुल धाःसा विद्या सागरे दुना च्वंसां शिक्षा नं काय् फैं मखु शिक्षित नं जुइ फैं मखु ।

देश विदेश भ्रमण याना नं शिक्षित जुइगु शिक्षा काय् फु । प्याखें सोयानं ज्ञान व शिक्षा काय् फु । तर भिगु जक ल्यया काय्माः ।

बुद्ध धर्म कथं आखः सःमेसित जक शिक्षित व विद्वान धाइ मखु । धार्थें विद्वान व सभ्यह्य धका वयात धाइ गुम्हेसिनं

(२)

आखः सय्का तयार्थे थः माँबौपिं व गुरुपिन्त आदर सम्मान
याइ । तःधंछु पह पिकाइ मखु । आखः मसः पिन्त व गरीबतेत
हेला याइ मखु । खः अशिक्षितपिन्त खँ न्यंकेगु व तालीमयाय्
अःपु मजू । सः स्यूपिसं भिगु ज्या याइपिनि प्रति ईर्ष्या याइ
मखु । मिले जूपिं फाया बी मखु । थःत नं कपिन्त
नं हित व उपकार जुइगु ज्या याइ । सफासुधर याना
चवने सै । थुजोगु गुण दुपित शिक्षित धाइः विद्वान
धाइ ।

थौं कन्हे अपवाद स्वरूप आइ. ए. बी. ए. आदि
परीक्षाय् पास जुल कि छेया ज्या याय् मंमदु । पसः छक
वनावा धाःसा जिपिं आखः बोनागु तरकारी न्याः वनेत मखु ।
पसःवनेगु धैगु आखःमसःपिनिगु ज्या धाइगु चलन जुया वल ।
सेवक मखु मालिक जुइत स्वैगु, सःपिं काय्म्ह्याय्पिनि पाखें छयें-
ज्याय् गुहाली मडुगुलिं गुलिसिनं धाय् धुं कल थौं कन्हे आखः
सःपिं सिकं मसःपिं भमचा व म्ह्याय् मचा ज्यू । काय्मचातेत
आखः वोंकेगु नं मजिया वल । आखः सपिसं बुरा बुरीपिं माँ-
बौपिन्त वास्ता मतः धया हल ।

पराभव सूत्र कथं भगवान् बुद्धं छोको धैविज्यागु दु-
“सुविजानो भवं होति, सुविजानो पराभवो” अर्थात् सः स्युह्य
जुइगु नं भिजुइगु खः, सः स्युह्य जुइगुलिं पतन नं जू । गुलि-
गुलिं सफुती थुगु श्लोकया अर्थ उन्नति व पतन जुइगु वयागु
पहचलं सीदु धका च्वै तःगु दु ।

व्यवहारे स्वेबले यक्को आखः बोना तय्वं शिक्षित मजू व तःधं जुइगु मखु धैगु सीडु । शिक्षित धाःपिसं हे ततः धंगु अपराध याना हइच्चन, धाःसा धाल धका ह्यामी जुया च्वन । लज्जाभय धैगु मदया वन । वयागु शिक्षित पह व व्यवहारं जक विद्वान धका म्हसीके फइ । ज्यां हे उच्च व नीच जुइ ।

सेका सीका तयार्थे इमान्दारीपन व भलादमी पह दुसा, थःगु गलित सुइकार याय् फुसा शिक्षाया महत्त्व यक्व दै । देशया संस्कृति नं रक्षा जुइ । पुलां पुलांगु थितिरीति व कला वस्तु रक्षा याय्गु यात जक संस्कृति धाइ मखु । मनूया सभ्य जीवन नाप संस्कृतिया लिक्क स्वापू दु । घनिष्ट सम्बन्ध दु । संस्कृतियात रक्षाया लागी आर्थिक जीवन नं ताले लाय्माः । हानं न्ह्याक्को दुसां मगागु तृष्णाया जाले तक्कना चोन धाय्वनं संस्कृतिया रक्षा जुइ मखु । नेमखंसा सभ्यता व संस्कृति बचे जुइ मखु । अपो धनया लालच जुल धाःसा नं संस्कृति ताले लाइ मखु ।

विदेशीतसें धैच्चं नेपायापि संस्कृतिमिया न्ह्याय् स्वर्ग खंपि हँ । नेपायागु पुलांगु कला कृति आपालं विदेशे थ्यने धुंकल । हाकनं काठमाण्डु (राजधानी) थें फोहरगु, संस्कृति मदुगु राजधानी संसारे गनं मडु धया हल । थये धाइ बले झीथाय् नेपाले छु शिक्षा दु, छु संस्कृति दु धाइ ले ?

(४)

तर गुबले तक धात्ये शिक्षितपि शिक्षकत बइतिनि
अबले तक संस्कृतिया भविष्य उज्वल जुइतिनि । शिक्षाया मू
नं वै हे तिनि ।

खुंभिम्ह मनु जुल

बुद्धया शिक्षाया मूखं मनु तेगु मन बदले याय्गु बा हृदय परिवर्तन याय्गु खः । मन हिल कि मनु सुधरे जुइ, भि जुइ । संगत गुणं नं मनूते मन बदले जू धाइ तर सकलें मखु । धवोचां तरकारिया चिसवा मथू थें संगत यानाह्य मनुया रस मथूसा गनं मनु सुधरे जुइ । तर प्रेरणा धैगु ला माहे माः, सुझाव व सल्लाह बीह्य नं माः ।

प्रश्न खः सुयागुं हृदय परिवर्तन याय्गु गुकथं ? बुद्धया शिक्षा कथं सुयातं सुनां नं सुधरे याय् माल धाःसा न्हापां थः भि जुइमाः, मैत्री चित्तं सेवा याइह्य जुइमा । करुणा तथा आपत परेजुइ बले उपकार याय् फुसा वं मे पिनि मन बदले याय् फु । तर मेम्ह मनु विवेक बुद्धि दुम्ह, गुण स्यूम्ह, अथे धयागु सुनां याना ब्यगु उपकार बा सल्लाह ब्यगु यात खः कथं बिचा यानाः खः का धका थुइका काःसा जक व मनुया मन बदले जुइ अथवा व मनु भिजुइ, वं थःगु मभिगु बानि तोता छोइ । थःगु मनं खःका धका महसूस मयातले सुनां नं सुयातं सुधार याय् फं मखु ।

थ्व खं थुइका बीत श्रीलंकाय् न्हापा जुया वने धुं कुगु घटनात्मक बाखें छपु न्ह्यथने ।

(६)

न्हापा श्रीलंकाया महातला धंगु गामे विहार छगू
दुगु जुल । उगु विहारे अभय धंम्ह भिक्षु छम्ह च्वं च्वंगु जुल ।
लिपा व भिक्षु अन विहार तोता जंगले च्वं बिज्यात ।

व जंगलया लिक्कसं गाँ छगू दु । व गामे च्वंम्ह
उपासक छम्ह वस्पोल अभय भिक्षुया उपदेश न्यना तस्सकं
लेताल । साप श्रद्धावंगुलि याना झि निदं तक अनसं वर्षा वास
तया मागु पुरे याना सेवा घात । वर्षावास सिधेवं चीवर सुइगु
काप दान बिल । वहे उपासकया गामे खुं छम्ह नं दुगु जुया
च्वन । व खुं अन विहारे वना उपासकं दान ह्यगु कापः खुया
काइगु जुया च्वन ।

अन च्वना बिज्याम्ह अभय भिक्षुं कापः खुया यंकुगु
खं उपासकयात मकंगु जुया च्वन । चीवर वस्त्र भ्वाथः जुइक
पर्का पुना च्वंगु व उपासकं खना मती तल-थ्व भन्ते यात दंय्
दंय् पतिकं चीवर सुइगु काप दान बिया च्वनागु दु । छाय्
चीवर पर्का पर्का भ्वाथः याना पुना च्वंगु जुइ । काप सुयातं
बिया छोट ला, विहारे नं गनं कापः तै तगु खने मडु ।

व उपासकं मती तल-ग्राः हानं कापः दान बी अले
छु जुइथें, सुयात बिया छोइ थें चिवा कया स्वे माल । वं कापः
अभय भिक्षु यात दान बी यंकल । अबलेसं निसें विहारया पिने
च्वना सु सु मनू विहारे वो थें धका चिवा कया च्वन ।

वाचा ई जू बले वया हे त्वाले च्वंम्ह मनू (खुं)

सरासर विहारया खापा चाय्का दुहाँ बना व उपासकं ब्यूगु
काप कया पिहाँ बल । उपासकं वयात ज्वना न्यन ? थव कापः
गनं बल ?

खुं धाल-विहारे कया हयागु ?

उपासकं धाल-न्हापा न्हापा नं छं थुजोगु कापः
खुया कयागु मखुला ?

खुं-खः धका सुइकार यात । जित क्षमा ब्यु । हानं
थज्योगु ज्या याय् मखु ।

उपासकं प्यथु न्याथु दाया धाल-छन्त पाठ बी मानि,
थुलि जक दायां मगाःनि । वयात ज्वना थःगु त्वाले यंकल मेपिं
पासा ब्वना वयात सीपिं वां छोइ तइगु मसाने यंका नकतिनि
जक वां छोइ तःम्ह सीमेस्या म्हे थसः पाय्का ल्हा व
म्ह नं प्यपुं क चिना सुं क लिहाँ बल । व खुं खिपः प्यने धका
गुलिसनं प्यने मफु ।

व उपासक सरासर व खुं या छेंय बना वया माँ-बौ
व कला मेसित धाः वन थौं चान्हे मनूया ला नइम्ह लाखे छम्ह
झीथाय् त्वाले वइगु दु । थः हे मनू थें च्वंक खें ल्हाः वइ ।
खापा व इयाः बांलाक तिना छं । न्हाक्व सःतुसां हें धाय् मते,
खापा नं चाय्के मते । त्वाले मे मे पिनि छेंय बना नं अथे हे
धाःवन ।

व खुं चिना तगु खिपः प्यने मफया सीम्ह लुकुं

(८)

छिना हे थःगु छ्ये वन ।

माँ बौः यात व कला मेसित सतल । वयागु सः
ताय्वं सकलें धात्थें हे लाखे वल धका सकलें ग्याना कयकुना
छना च्वन । वना वना थाय् खापा मचाय्कु । सीम्ह लुकुं छिना
च्वंम्हेस्या साप इयातुसे च्वन । सीम्ह कुबिया च्वने नं मजिल ।
जितः सुं हे भरसा मडु । आः सुया शरणे वने धका मती तें
च्वं मेस्या व हे अभय भिक्षु लुमंसे वल ।

व भन्ते दयावानम्ह थें च्वं । अवश्य नं जित वस्पोलं
उपकार याना बिज्याइ धका मती तथा सरासर अन विहारे
वन ।

व खुं खने सात हे अभय भिक्षुया माया वना चिना
तगु खिप पयना सीम्ह नं माथाय् वां छोया वयागु सेवा यात ।
बांलाक लासा लाया थ्यना विचाः याना च्वन ।

कह्ने खुन्ह सुथे व उपासकया खुं गन वन थें धका
माः जुल लुइके मफुत । अले सरासर अभय भिक्षु दुगु विहारे
दुसो वन । अन थःम्ह भन्ते नं खुंयात बिचा याना सेवा याना
च्वंगु खना धाल-

भन्ते, खुं यात छपिसं पत्या याना उपकार याना
बिज्यानागु ला ? छपिनिगु चीवर सुइगु कापः खुया काःम्ह खुं
थ्व । खुं धेंम्हस्यां गुण मस्यू । खुं धेंमेसित-न्हाक्व उपकार
याःसां मन बदले जुइ मखु । खुं तेत दया माया याय् मत्यो ।

याकनं आम खुं यात विहारं पितना छोया बिज्याहुं ।।

अले अभय भिक्षुं लिसः बिया बिज्यात— “उपासक, खिचां झीगु तुती न्यात धका झीसं खिचाया तुती वां न्याः मवं मखुला ? सत्पुरुष धैमेस्यां बदला काय्गु ज्या याइ मखु । बुद्ध या शिक्षा कथं फति फतले मभि मेसित मैत्री चित्तं थः भिजुया उपकार याना वयागु मन बदले याय्गु कुतः याय्माः । झीसं उपकार याना नं, सुझाव व सल्लाह बिया नं सुधरे मजूसा वंहे दुःख सी माली । उकिं उपासकं नं वयागु प्रति द्वेष भाव तंका मैत्री याय् फेकि ।”

उपासकं अभय भन्तेयागु उपदेशयात सिरोपर याना बिदा कया विहारं पिहाँ वन ।

खुं, भिक्षु व उपासकया खं न्यना चवं मेस्या मती वन— थ्व भिक्षु धात्थे बुद्धया शिक्षा व्यवहारे छयला च्वंम्ह खः । उपासकं खुं धका धालं नं जित माने याना विहारं पितना मछोसे मभिमेसित भि जुया मैत्री चित्तं उपकार याना मन बदले याय्गु कुतः याय्माः धागु खं साप हे बांला ताल । थ्व भिक्षु यागु गुण लोमंके मज्यू । व उपासकं नं खुं धयाम्ह गुण मस्यूम्ह, न्ह्याक्व उपकार याःसां मन बदले जुइ मखु धागु खं यात जि भि जुया चाला बांलाका व उपसकयागु न्हाय् तोथुला बी । खुंतनं मन बदले जू धैगु जि उदाहरण जुया वयना बी धका मती तथा व अभय भिक्षुयाथाय् वना ल्हाःबिन्ति याना धाल—

(१०)

भन्ते ! जितः छपिसं तस्सकं विपत्ति बले सरण बिया उपकार याना बिज्यात । दकसिबे छपिं खना श्रद्धावंगु उपासकं जित खुं धका व विश्वास याय् मत्योम्ह धालं नं उपासकया खं मन्यंसे जित पत्यायाना उपकार याना बिज्यात । जित क्षमा याना बिज्याहूं । झि निदें तक जि खुं जुइ धुन । छपिनिगु चीवर कापः नं जि खुया कयागु खः । आ जि थनि निसें बुद्ध धर्म संघया शरणे वनाम्ह उपासक समझे जुया बिज्याहूं । जितः थ्व नं आज्ञा जुया बिज्याहूं उपासकया कर्तव्य छु खः निर्देशन बिया बिज्याहूं ।

भिक्षुं धाल- छंगु हृदय परिवर्तन जूगु खना साप लेता वल । भगवान् बुद्धं भिक्षु पित्त आज्ञा जुया बिज्यागु दु- बहुजन हिताय बहुजन सुखाय या लागी चाहयु हूं धका । छ थें जापिं मनूत सुधरे जूगु हे बहुजन हिताय बहुजन सुखायया ज्या खः । छं न्हापा खुया मे पित्त दुःख बिल । मे पित्त दुःख मबी फुसा नं बहुजनहिताय धर्म खः । तर फुसा मे पित्त उपकार जुइगु, स्वास्थ्य लाभ जुइगु, लें मदुथाय् लें देकेत गुहाली बीगु, सिमा पीगु आदि नं बहुजन हिताय ज्या खः । भिक्षु पित्त बुद्धं उपदेश बियातगु हे उपासकपिसं आदर्श काय्त खः ।

न्हापां ला उपासक पिनिगु कर्तव्य बहुजन हिताय उपदेश बीपिं भिक्षु पित्त मागु गुहाली बीगु, मगा मचागुपूर्ति जक मखु म्हमफया च्वनी बले मागु सेवा याना बीगु । अनं

लिपा उपासक धाय्का च्वं थें गुण धर्म उन्नतिया खँ ल्हाय्गु
सिकं सेवक जुइ सेकेगु । धन मुंकेगु जक गखु धनया सदुपयोग
याय्गु, भिक्षु पिसं जक ध्यबा मुंके मज्यूगु मखु गृहस्थी पिसं
मुंके मज्यु । ध्यबा धैगु छयलायके माः। भिक्षुपिसं नं ध्यबा दुथें
खर्च याय् सैके माः। दान वोगु ध्यबा विहारया लागी खर्च याय्
सेके माः । उपासक पिसं भिक्षु पित्त मागु पूति याय् मसः गुलि
इमिसं नं ध्यबा मुंकेगु बानियाना हल । उकिं याना लोभी
जुया वल ।

उपासकपिसं धर्म गुहाली बीमाःथें थःगु छयें च्वंपि
जहान परिवार पित्त नं दुथें फुथें खर्च याना सेवा याय्माः,
त्वाले च्वंपित्त फुथें गुहाली बी माः । अले धात्थेंया उपासक
जुइ । करपिनिगु अलोचना, निन्दा चर्चा याना जुइ मते । थौं
कन्हे उपासक धापि खँ जक अपो जुया वल ।

थुलि खं न्यना व खुं सज्जन जुइगु अंगपूर्णम्ह
उपासक जुइगु प्रतीज्ञा याना विहारं पिहां वन ।

प्रतीज्ञा याना जक वंगु मखु । न्हाबलें भन्तेया
उपदेश यात लुमंका ज्ञानि जूथें त्वाले च्वंपित्त उपकार याना
जुल । साप मेहनत याना कमाय् यात । विहारे वना भन्ते यात
नं छु छु मागु खः पुरेयाना जुल ।

व खुंया जीवन हिला सज्जन जूगु खना त्वाले न्हूगु
चहल पहल व सुधार वल । जंगले च्वंम्ह भन्ते या नं यक्व चर्चा
जुल धात्थें भिम्ह भन्ते छम्हेस्यां याना गां छगूलि भिना वल ।

(१२)

व खुंया नां हरन्तिक खः ।

ध्व बाखे नं मभिमेसित करुणा तथा भियाय् फु धंगु
व शत्रु यात नं मैत्री चित्तं भिम्ह पासा व सज्जन याय् फु ।
धागु खः ।

ब्रह्मदण्ड

श्वयां न्हापायागु श्रीलंकाया अभय भिक्षुं मैत्री व
करुणाया बलं खुं यात सज्जन याना बिल । थ थे स्वे बले
मैत्री चित्त छता दःसा मनूत सेखे याय् फे थें श्वं । तर अथे
मखु । समाजे मनूत सकलें उर्थें मजू । बुद्धि दुपि नं मदुपि नं
दु । गुलिसितं मैत्री चित्तं सज्जन याय् फुसा गुलि सितं दण्ड
बिया सुधरे याय माला च्वंगु दु । दण्ड धैंगु तता मछि दु ।
गुलि सितं दाय् माले यो, गुलिसितं सजा बी माले यो ।
गुलिसितं दण्ड मध्यूसे माने याना कजे याय् मागु अवस्था दु ।
गुलिसितं समाजं बाहेक याना सुधरे याय् मागु दु ।

थन ब्रह्मदण्ड बिया सज्जन याय्गु खें खः । छिकपिसं
छन्न धयाम्ह सिगु नां न्यना तगु दै । सिद्धार्थ कुमार रथ या चले
याइम्ह सारथी (ड्राइवर) सिद्धार्थ कुमारं दरबार तोता पिहाँ
बिज्याः बले नापं वना गुहाली ब्यूम्ह । सिद्धार्थ कुमार नापं
प्रव्रजित जुइ धका कसे जूम्ह । सुद्धोदन जुजुयात सिद्धार्थ कुमार
भिक्षु जूगु खबर बी माला दरबारे लिहातुं वन ।

खुदें लिपा सिद्धार्थ कुमारं बुद्धत्व प्राप्त यात धागु
न्यना छन्न सारथी नं बुद्धयाथाय् वना भिक्षु जू वन । भगवान्

बुद्ध याथाय् यक्व भिक्षुपि मुन । गुलि बुद्धया जः पाखे व खः
 पाखे चवनीपि अग्रश्रावक धाःपि खः सा गुलि धर्मकथिक, गुलि
 लाभ सत्कारे प्रमुख धका पदवी च्वं चवन । थुपि पुकं जि
 स्वया लिपा भिक्षु जूपि खः । आः जि स्वया नं च्वे च्वे व
 बुद्धया लिक्क लिक्क लाः वल । जि जुलं सिद्धार्थ कुमारया
 मचां निसें पासा व सेवक खः । सिद्धार्थ कुमार यात दरबारं
 पित ब्वना यंकाह् हे जि । थ्व शरीर बुरा जुइतिनि, ल्वे ज्वी
 तिनि सीतिनि धंगु थुइका बियाह् हे जि । छन्न भिक्षु याके
 अभिमान व ईर्ष्याया भूत दुबिना सारिपुत्र आदि मेपि भिक्षु पित्त
 कुं खिना निन्दा याना जुइगु । गुणं च्वे च्वं पित्त सुयातं
 पुसे मयाः । गौरव मतः । सुयागुं खं मन्यंगु जक मखु चित्त
 सुख मदेक खं लहाना ज्या सना जुइगु । व छन्न भिक्षु जूसां थः
 अयोग्य धंगु मस्यु । माने याकेत गुण धर्म माः, हिसिदेक व
 ताले लाक खं लहाय् सय्के माः, ज्या बांलाके माः धंगु मस्यु ।
 खालि सिद्धार्थ कुमार बलें निसें अभिनिष्क्रमण तक नापं
 च्वनाह् धका जक लुमंका, अभिमान याना मेपिनि दर्जा थाहाँ
 वन धका ईर्ष्याजक याना चवन ।

छन्न भिक्षुया पह चह व ईर्ष्या या स्वभाव खना
 भिक्षुपि दिक्क चाल । सारिपुत्र मोद्गल्यायन थें जापि
 महास्थविर पिसं न्वाःसा नं खं मन्यं, ज्ञान लिसः बी- छिपि
 निकतिनि नकतिनि भगवान् बुद्ध याथाय् वो पि, जिला मचां-
 निसें सिद्धार्थ कुमार नापं च्वनाह् स्यु ला ?

भिक्षुपि भगवान् बुद्धयाथाय वना छन्नया बारे उजुर
या वन । भगवान् बुद्धं धै बिज्यात— भिक्षुपि व छन्न भिक्षु
सुयागुं खं न्यनीम्ह मखु । जि दत्तले व सज्जन जुइ मखु । जि
नापंगाक्कं न्हापां निसें सम्बन्ध दुगुलिं वया अभिमान बढे जुया
चवन । वयात छुं धाय् मते । वयागु पह चहया बारे च्यूता तय्
मते । बरू जि मदेवं छन्न यात “ब्रह्मदण्ड” ब्यु ।

आनन्द भिक्षुं न्यन—भन्ते ब्रह्मदण्ड धैगु छु ?

बुद्धं धै बिज्यात—व नापं सुना नं न्वं तुइ मते । खं
ल्हाय् मते । अले जक व सुधरे जुइ ।

छन्न यात ब्रह्मदण्ड ब्यु धागु खं याना भिक्षुपिनि
ले ता वो । बाँलागु व तः धंगु सजा बीगु सुझाव भगवान् बुद्धं
बिया बिज्यात ।

भगवान् बुद्ध महापरिनिर्वाण जुया बिज्यात । अज नं
छन्नं भिक्षु पिन्त निन्दा याना पंगल जुइगु ज्या मतोतु । अले
छन्न यात आनन्द भिक्षुं न्यंकल—छं भिक्षुत्वयात मत्वंक
हाला माते जुया चवन । छन्त संघं “ब्रह्मदण्ड” ब्युगु जुल ।

छन्नया मती खः बुद्धं हे ला छुं दण्ड बी मछा छिमिसं
जित छु दण्ड बी । लिपा वना वना थाय् भिक्षु पिसं वनाप खं
मल्हागु जक मखु खा हे मसोल । सुनानं खं मल्हाः बले, सुना
नं वास्ता मयाःबले वयात तस्सकं म्हाय्पुसे चवन । साप मन सुख
मताल । वं न्यन श्व दण्ड भगवान् बुद्धं हे बिया बिज्यागु ।

(१६)

आ धाःसा जित मखुथे जुल । आ जि वने थाय् मन्त । जि
अनाथ जुल । सुं छम्ह भिक्षुं धका खं मल्हाय् धुंकल । जि
फुत धका छ्यने ल्हाः तया खवया च्वन ।

छम्ह भिक्षुया माया वना वयात धाःवन- छं भिक्षु
संघ याके क्षमा पवना धाःहुं- जि न्हापा थें घमण्डी जुइ मखुत,
सुं भिक्षु या निन्दा याय् मखुत ।

तुरन्त हे छन्न, भिक्षु संघया न्होने वना पुलिं चुया
ल्हाः बिनित्ति याना क्षमा फोना जित बिया तःगु ब्रम्हदण्ड लित
कया बिज्याहुं जि न्हापा थें खं मन्यंम्ह घमण्डीम्ह जुइ मखुत ।
छन्नं थःगु बानि बांलाका अरहन्त जुल ।

थ्व बाखंने छन्न भगवान् बुद्धयागु हे खं मन्यनीम्ह व
भिक्षुपिन्त म्वाः मडुगु निन्दा याइम्ह जुया सुयां मयोम्ह
जुल ।

फुक भनं मैत्रीं जक ज्या मवो दण्ड नं बी माः धंगु
खं सी दत ।

थःगु गलित सुइकार याना पहचह बांलाका भिथाय्
मन छोगुलिं छन्न भिक्षु अरहन्त जुइ फत ।

सीम्ह कतांमरिया नामं दान

बुद्धधर्मे सीधुंका पुण्यतोता बीगु सिकं म्वाना चवना बले भिगुज्या याना सिना वनेगु उत्तम । बुद्धया शिक्षा कथं सीपिन्त पुण्यतोता बीगु लाइ मलाई धँगु निश्चित मद्दु । सच्छिव्वे छव्व जक लाःवं धँगु बाखँ सफूती चोइतगु दु ।

मनजूसां, पशुजूसां, देवता जूसां तोताबियागु पुण्य ला मवं । परदत्तपजीविप्रेत' धँपि छव्व दु । करपिसं ध्यूसा जक प्वा जाय्क नेखनीपिं प्रेत । इमिसं आशा याना चवनी हँ जिमि थःथितिपिसं छुं पुण्य तोता बीला धका । मेपिसं आशा याइ मखु ।

बुद्धया शिक्षा कथं म्वाना चवना बले थःम्हं फुगु चाःगु भिगु ज्या याय्गु, म्वाना च्वंपि थःथिति, परिवारपिन्त माने याय्गु, नके त्वंके याय्गु, ल्वाना मच्चवनेगु, ल्वाय् माःसां होश तथा तं कोलंका छोयगु धर्मं याउंक सिना भिजुइ । सी धुंका मेपिसं पुण्य तोता मध्यूसां ल्या मद्दु । थःम्हं याना तथागु पुण्यं हे वयात ज्या बी । बुद्धयागु थुगु शिक्षा कथं बुद्ध या पाले यापिं उपासकपिसं म्वाना चवना बले हे पुण्य कर्म फक्को याइ । सी धुंका सीमेसिगु नामं पुण्य कर्म याय्गु उस्त

(१८)

चलन मदु । अथे खःसां गुलिस्यां पुलांगु संस्कार तंके मफु गुलिं सीपिनि नामं पुण्ययाय् मखना मन सुख मताः ।

बौद्ध साहित्य कथं सीपिनि नामं पुण्य कर्मयाना तोता बीगु चलन चल्तीदुगु घटना निगू दु । थ्व त्रिपिटके दुगु खं मखु अर्थकथाय् जक दुगु बाखंत खः ।

छगू खं बिम्बिसार जुजुया भगवान् बुद्ध प्रमुख भिक्षु-पिन्त भारिनक्सां भोजन याकल । उखुन्हु हे चान्हे साप ग्यान-फुक म्हनाच्वन हँ । ग्यानापुसेच्वंगु ख्वादुपिं, प्वाःसुकूगना च्वंपि रूप खन हँ । अले जुजुं तथागत बुद्धयाथाय् वना थःम्हनाच्वंगु खं कना न्यन हँ- थ्व म्हना च्वंगु गथे जुया, थुकिया फल छुजुइथे ?

शाक्यमुनि बुद्धं धया बिज्यात हँ- महाराज, थ्व छुं मखु । महाराजं पुण्यकर्म यानाबले दिवंगत जूपिं थःथितिपि लुमंका बिमज्यानाला ? दिवंगत जूपिन्त नं पुण्यतोता छोय्माः धका ।

मेगु घटनाखः अनाथपिण्डिक महाजनया छय् मचाया साप योम्ह कतांमरिचा छम्ह दु । कतामरिचा घय् पुना इयाले च्वना म्हिता च्वं बले कतांमरिचा कुतुं वना बाकु दल ।

अनाथपिण्डिक महाजनया छय्मचां जि योम्ह कता-मरिचा सितःधका ख्वया उपद्रव यात । अज्योम्ह हे कतामरिचा हया बिल नं माने मजू । जि योम्ह कतामरिचा सित, छिामसं

नकलिम्ह हया बियां जि माने जूइला ? साक्क नेगु व बांलागु पुनेगु वसः बिल नं मचा खोगु दिके मफुत ।

अनाथपिण्डिक महाजनं ह्यालं ह्यालंतुं— म्वालका ! छं सीम्ह कतामरिचिया नामं सम्यक सम्बुद्ध प्रमुख भिक्षुपिन्त भोजन याकेगु जुल । अले छं सीम्ह कतामरिचा भिजुइ धका च्वाक्कं धाल ।

थुलि खं न्यनेसातं मचाखोगु वित, मचां न्यन- गुबले भोजन याकेगुले जि सीम्ह कतांमरिचिया नामं ?

मचाया न्हसः (प्रश्न) न्यना बाज्याम्ह अनाथ- पिण्डिक अक मके जुल । फसाद जुल । भगवान् बुद्धयात कतांमरिचिया नामं गथे भोजन बिज्याहुं धाय्गु ! सुइकार याइगु खःला मखुला !

मचां धाःसा पिरेयाना च्वने धुंकल— जि सीम्ह कतामरिचिया नामं गुबले भोजन याकेगु ?

अनाथपिण्डिक महाजनया मने नाना खं लुइका च्वच्चं तथागत बुद्धयाथाय् वना वन्दनायाना सुंक फेतुना च्वन ।

अले शाक्यमुनि बुद्धं न्यना बिज्यात महाजन ! थौं छाय् बिऱ्यामे ? छाय् छुं विशेष खं दु ला ?

अनाथपिण्डिक महाजनं मुसु मुसुं न्हिला ल्हाः बिनित्त- याना धाल— भन्ते ! जिमि छें अनोथागु छगू घटना जुल—

(२०)

जिमि छय्च्या कतामरिचा छम्ह इयालं कुतुं वना बाकु दल ।
कतामरिचा सितः धका खोया च्वंम्ह छय् मचा यात च्वावकं
धया-म्वालका ! सीम्ह कतामरिचिया नामं भोजन याके
धयाबले मचा खोगु दित । आः मचांपिरे याना च्वन भोजन
याके माल धका । भो भगवान् छु याय्गु ?

तथागतं विचाः याना विज्यात- ह्येकलं याम्ह
कतामरिचिया नामं भोजन दानयाय्गु बांमलागु खं मखुः । ज्यू
जिपि भोजनया लागी वेगु जुल ।

थुलि तथागतया वचन पावे जुइ साथ अनाथपिण्डिक
महाजनयात तःधंगु लाभ जूगु बराबर जुल । साव तःधंगु
ऐश्वर्य प्राप्त जूगु थें जुल । छयें वना छय्मचा यात कन- कन्हे
छं सीम्ह कतामरिचिया नामं बुद्ध प्रमुख भिक्षुपिन्त भोजन
याकेगु जुल । मचायानं साप लय्लय् ताल । भोजन जोरे
याःथाय् नं थःम्ह नं फू चाःगु गुहाली बिल । लासा लाय्गुली
थःम्हं हे गुहाली बिल । थौं जि सीम्ह कतामरिचा स्वर्ग वनीगु
जुल । परम्परागत संस्कार तंके अःपु मजू । अज्योम्ह मचाया
भोजन याका पुण्य तोता सीम्ह कतामरिचा स्वर्ग वनी धयागु
विश्वास । भोजन दान व्यूबले मचाया साप लतावो हें ।

ध्व खबर तुरन्त हे रंग सालाय् मनूत सीगुथें फंने
जुल । मनूते खं जुल- “अनाथपिण्डिकया छय्च्या कतामरि-
चिया नामं भोजन याकल हें । भगवान् बुद्ध नं भोजन विज्यात
हें । जाबा कतामरिचा छम्ह सितं नं भोजन दान बिया पुण्य

तोता बिल धाःसा झी थःथितिपि उलिमछि सी धुंकल । इमिगु
नामं झी नं भोजन दान बिया पुण्यतोता बी माल धका अबलें
निसें हाकनं पुलांगु संस्कार बःलाना आतकं चले जुया वल ।

थौं कन्हे सीपिनि नामं गनं विहार देका बीगु, स्कूल-
या नामं जग्गा दान बीगु, अस्पताल देकेत जग्गा दान बीगु ।
सफू छापे याना धर्मदान याय्गु चलन साप हे बाँलागु चलन
खः । थ्व तःधैगु आद्ध खः । थज्योगु पुण्ययाना सीपिन्त तोता
बीगु अवश्यं नं लाः वनी थें च्वं । थुगु सफु नं दिवंगत जूम्ह
तुत्सीमाया उपासिकाया नामं काय्महाय् पिसं पिकया धर्म
दान याना दिल । थ्व काय्महाय्पिसं माँया प्रति गुण खना
याःगु भिगु ज्या खः ।

मेपिनि दोष खंके अःपु, तर
थःगु दोष खंके थाकु, मनुष्यपिसं
मेपिनि दोषयात प्रचार याना थःगु
दोष यात तोपुया तइ ।

“बुद्ध”

नियम क्वातुसां होश मदुम्ह भिक्षु

नियम धंगु धर्मजक मखु धर्ममाने मयाइगु समाजे नं खने दु । नियम धंगु छयें छयें नं माः । नियम धंगु मन्त कि पशु तेगु जीवन थें जुइ । तर सदां नं वहे नियम ल्यना चवनी, न्हापां निसें यागु नियमे हे चवने माः, उगु अनुसारं हे जीवन हने माः धाय्गु ब्यवहारिक मजुइ धुंकल । उकि हे खं बुद्धं थःम्हं देका बिज्यागु नियमत थःम्हं हे थाय् स्वया, ईढ्यो कथं हीका बिज्यागु । नियम धंगु ब्यवहारिक जुइ मा । आदर्शया लागी जक नियम मखु । थ्व खं बुद्धं बांलाक सीका अनुभव याना हे खं थः महा परिनिर्वाण जुइ छुं दिं न्ह्यो भिक्षुपि मुंका आजाजुया बिज्यागु—

“भिक्षुपि, छिपि सकस्यां सहमती दुसा, चित्त बुझे जूसा छिमित जिं देका तयागु चि चि धंगु नियमत तोता छोसां ज्यू ।”

भगवान् बुद्ध युग पुरुष खः, सदां यात लोगु नियम देका व खं कना बिज्याइम्ह खः । कट्टर पंथी मखु । उकि थः पनिनिर्वाण जुइ तेका चि चि धंगु नियमत हीका बा तोतां छोसां ज्यू धका धै बिज्यागु । थुकिया मतलब थ्व मखु कि

यःगु अस्तित्व हे मदेक स्वेच्छा चारी जुया नियम हीका छोय्गु । प्रव्रजित जीवन यात लोकथं नियम पालन याय्माः । तर भगवान् बुद्धया पालं निसें आतकं नियम यात हीके मज्यू, तोते मज्यू धका चिची धंगु नियम नं गुगुकि व्यवहारिक मजुइ धुं कल क्वातुक ज्वना कलह पिकया च्वंपिं दु । गुगु नियम ज्वना कट्टर पंथी जूगुलिं धर्म प्रचार याय्त नं बाधा जुया बल । चिचीधंगु नियम यात क्वातुक ज्वना होश मदेका, बुद्धि मदेका कलह व ल्वापु पिकया च्वंगु बुद्धकालीन भिक्षुपिनिगु घटना जूगु बाखं थन न्ह्यथने ।

घटना कोशाम्बी घोषितारामे जूगु छः । अबले भगवान् बुद्ध श्रावस्तीच्चवना बिज्यागु छः । कोशाम्बी घोषितारामे निध्व भिक्षुपिं दु । छथ्व बाखं जक कनीपिं । छथ्व नियम जक पालन याइपिं । धर्म कथिक व विनय धर । छन्हु धर्म कथिकते नायोम्ह भिक्षु चःबीवना पिहाँ वे धुंका विनय धरते नायोम्ह भिक्षु चःबी वन ।

चःबी च्वंगु लोटा भो पुइका मतःगु छन । भिक्षुपिनि नियम मध्ये चःबी लः छ्यले धुंका लोटा अथें तयावय् मज्यू । भो पुइका थके माः ।

नायोम्ह विनयधर भिक्षुं धर्मकथिकथा नायोम्ह भिक्षु याके न्यन- छं चःबी लोटा भो पुइका थके माः धंगु मस्यूला ?

धर्म कथिक भिक्षुं धाल- लो हे मन, गलति जुल ।

(२४)

क्षमा याना बिज्याहूँ । लोमना गलित याःसा ल्या मदु, म्वालका
धया थः च्वंच्वंथाय् वन । अन थः शिष्यपिन्त हाकनं धाःवन
फलनाम्ह बाखँ जक कने सः चःबी लोटा भो पुइका थके माः
धैमु चिकिचा धंगु नियम नं मस्यू ।

थ्व खँ न्यने सातं उखे वना भिक्षु पिन्त धाःवन-छिमि
गुरु बाखँ जक कने सः चिकिचा धंगु नियम छगू हे मस्युम्ह ।

हाकनं भिक्षुपिं थःगुरु याथाय् वना उखेच्वंपि भिक्षु-
पिसं थथे धाल धका कंवन ।

खः गलित सुइकारयाना क्षमानं फोने धुन, क्षमानं
बिल, हाकनं थः शिष्यपिन्त अथे धाःवन ला ? अथे खःसा व
विनय धर भिक्षु हे मखु । वं हे धाय् धुंकल लोमना जूसा
ल्यामदु । आः हाकनं थः शिष्यपिन्त अथे धाइम्ह मुसावादी
जुल । थुकथं निखे भना भनी जुया वाक युद्ध जुल । उपासकपिं
नं विवेक बुद्धि मदया जिमि भन्ते भि, छिमी भन्ते पिं मभिधका
निश्व जुल । तस्सकं बां मलाक त्वापु जुल ।

थ्व खँ भगवान् बुद्धयाथाय् थ्यन । वस्पोल स्वयं अन
बिज्याना न्वाना बिज्यात- हे भिक्षुपिं, छिपिं गथे होश छखेला-
का चिकिचा धंगु खँ कया त्वाना च्वनागु ? त्वाय्मते मिले
जू ।

त्वापुखिचा भिक्षुपिसं धाल- छपिं बुद्ध जुया धर्म
स्वामी जुया बिज्यात । आनन्दं च्वं बिज्याहूँ । जिमिगु ज्याय्

हस्तक्षेप याना बिज्याय मते । जिमिगु मामला जिमिसं हे सुलझे
याय् ।

भिक्षुपि मिले मज्जूगु खना दिक्क चाया सुयातं छुं
मधासे जंगले बिज्यात । भगवान् बुद्धया दर्शन व बाखं न्यने
मखना उपासकपिनि साप मन सुख मताल । उपासकपि सकलें
मुना मिलेजुया खं जुल- थुपिं ल्वापु खिचा भिक्षुपिसं याना झी
शास्ता जंगले बिज्यात । वस्पोलं मिलेजु धालं नं मिले मजू ।
झीसं थुपिं भिक्षुपिन्त वन्दना नं याय् मखु, दान नं बी मखु ।
भोजन याके नं मखु । आःतिनि उपासकपिनि होश थाते
वल ।

अनं निसें भिक्षुपिन्त सुनां नं वास्ता मयात । भिक्षा
मब्बू बले ने मखना प्वाः सुखू गन । म्वाणा च्वनेत थाकुल ।
थवं थवे ल्वाणा च्वपिं धर्म कथिक व विनयधर भिक्षुपिं निश्वः
नं मिले जुया खं जुल- झीत सुनां नं वास्ता मयात । नकः नं
मवल । झीपिं मिले जुया बुद्धयाके क्षमा फोने माल । मिलेजु
धाः बिज्याः बले शास्ताया खं मन्यना । साप मखुथे जुल ।
झीपिं ल्वाणागु तःधंगु भूल जुल । इमिसं बुद्धायाथाय् खबर
छोत-जिपिं मल्वाय धुन छपिं के क्षमा फों वया च्वना । जिपिं
निश्वः नं नापं वया च्वना ।

इपिं श्रावस्ती वंबले अनाथपिण्डिक महाजनं ल्वापु
खिचा भिक्षुपिन्त जेतवने दुकाय् मखु धका धाः बले तथागतं

(२६)

धैबिज्यात—इपि जोशे होश मदया चिकिचा धंगु खं कया ल्वाःगु
खः । इमिसं मेगु छुं स्यंक्रुगु मदु, इपि शील वानपि खः बिहरे
दुका धया बिज्यात ।

ध्व बाखंने विचाःयाय् बहगु न्हापांयागु खं खः चःबी
सोटा भो पुइका मतःगु चिकिचा धंगु मामुलीगु नियम या बारे
कचवं पिहां वोगु । विनय धर कट्टर मज्जु जूसा थपाय् धंगु
ल्वापु मज्जुइगु खं ।

थौं कन्हें नं थेरवाद परम्परा टिके याय् माः धका
चिकिचा धंगु नियमया खं कया ल्वापु कलह पिकया चवनीगु
देशत दनि ।

मेगु खं खः भगवान् बुद्धं ल्वाय् मते धका न्वातं नं
ल्वाना हे च्वंगु, वस्पोल शाक्य मुनिया खं हे मन्यंपिन्त बुद्धं
शीलवान, इपि भिक्षुपि खः जेतवन विहारे दुका धका अनाथ-
पिण्डिक महाजन यात धया बिज्यागु, वा बुद्धं धया बिज्यागु
धका धयातःगु खं विचाः याय् बहगु खं खः । ल्वाना च्वंसां
शील छुं मस्यंगु खं पिहां वल । भिक्षुपिनिगु ल्वापुं याना
बुद्धयामने सुखमतागु खं वस्पोल जंगले सुत्त बिज्यागुलि सी
दु । उपासकपिनि नं अशान्ति जुल । इपि भिक्षुपि वं वंथाय्
मनूतसें पतिचां सुया क्यनीगु हुं खंला ल्वापु खिचा भिक्षुपि
धका । अथे क्यनीगु अवश्य नं शीले धक्का लगेजूथें ताः । एसां
बुद्ध धर्म अन्ते शान्ति जुइगु मार्ग खः । शान्ति स्थापना याय्गु

हे बुद्ध धर्मया लक्ष्य खः । इपि जोशे होश मदया त्वाना च्वंसां
 लिपा थ थःगु गलित महसूस यात, क्षमा फोन । ध्व हे शील
 मस्यंगु या चि ला धै थें च्वं । बुद्धं धै बिज्याः पाप खना घृणा
 या, पापी खना घृणा याय्मते धका । ध्व घटना उक्त खं
 चरितार्थ याना व्यु ।

★

सुं होशियार, भिगु लँपुइवंम्ह
 व धैर्य दुम्ह पासा चूलात धाःसा
 न्ह्याक्व दुःख सहयाय् माःसां
 अज्योम्ह नापं संगत याय्माः ।

सुनानं अहं भावया कारणं थःगु
 जक प्रशंसा व मेपिनि निन्दा याइ
 वयात चण्डाल धाइ ।

“बुद्ध”

बुद्धं चिपजा कयाविज्यात

भिक्षु जीवन याउंसे च्वंगु जीवन खःसां करपिनिगु
 भरोसाय् स्वाना च्वने माःगु जुया छखें याउंसे मच्चं । थःगु
 तुति च्हुइ मफुगुलि मेपिकेल्हाः फया नेमाः अथवा स्वाना च्वने-
 माःगुलि दातापि तं चाइ धका याना च्वने माः । दातापि ले
 ताय्केया लागी मने मलोगु ज्या नं याय्माः । उपासकपिसं छु
 बिल व नेफेकेमाः । गुबलें गुबलें द्यां नं लाय् माः । भगवान्
 बुद्ध हे द्यां लाय्मागु अवस्था पालि साहित्ये उल्लेख जुया च्वंगु
 दु । छकःला चिपौ जाः हे भगवान् बुद्धं कया विज्यात ।

छन्हुया खं खः । गन जूगु धयागु लुमंका ते मफु ।
 तथागत छगू ब्राह्मणतेगु गामे भिक्षा विज्यात । व ब्रम्हुया लुखा
 लिउने लाका अंगः पाखे सोया नया च्वंगु जुया च्वन । व ब्रम्हु
 शाक्ष्यमुनि बुद्ध खना श्रद्धा दुम्ह जुया च्वन । कलाम्ह धाःसा
 श्रद्धामदुम्ह जुयाच्वन । कलाम्हेस्यां स्यु बुद्ध खन कि भोजन
 दान बी धैंगु । बुद्ध विज्यागु खना वःम्हुनी सुं क च्वंच्वन ।
 भगवान् बुद्ध धाःसा सुं क ब्रम्हुया त्यूने पात्र (गोलपा) जोना
 दना विज्यात ।

वःम्हुनीचां छयों भाय् याना हुं धका लाती भासं
 धाल ।

भगवान् बुद्धं नं छयों संका म्हाँ म्हाँ वने मखु धका
लाता भासं लिसः बिया बिज्यात ।

बःम्हुनीच्या चाहे मचाय्कं न्हिलेगु वल । कलाम्ह
न्ह्यगु खना छाय् न्हिलागु ? जितः गिजे यानागु ला ? धका
बम्हु बाज्यां न्यन ।

कलाम्हेस्यां धाल- हुंकन बुद्ध बिज्याना च्वंगु दु ।
भिक्षा मडु हुं धका छयों संका लाति भासं धया, वस्पोलं नं
लाता भासं म्हाँम्हाँ धका धागुलि न्हिले मास्ते वोगु ।

लिफः स्वया बुद्धयात वन्दना याना धाल- मेगु बीगु
मडु थुगु बछि जा कया बिज्याहुं ।

तथागतं सुंक कया बिज्याना धया बिज्यात- ब्राह्मण
श्रमण भिक्षुपिं छगू प्रकारया परदत्तूप जीविप्रेत अर्थात् करपिसं
ब्यूसा जक प्वा जायक ने खनीपिं प्रेत खः । छि ब्यगु चिपगु जा
जूसां छिगु श्रद्धाया चिं खः । छित आयुआरोग्य जुइमा धका
आशीर्वाद बिया बिज्यात ।

ब्राह्मण निम्तीपूया बडो आश्चर्य चाल । भगवान्
बुद्धं चिपगु जा नं कया बिज्यात । अबलेंनिसें बम्हुनी बुद्ध खना
श्रद्धावंम्ह उपासिका जुया जीवन ताल लाकम्ह जुल ।

थुगु बाखें नं छु शिक्षा बिल धैंगु छिकपिसं हे कल्पना
याना थुइका दिसं ।

ध्यानेमनवंसां कर्तव्यमस्यूह भिक्षु

थौं कन्हे ध्यान भावनाया प्रचार व अभ्यास या युग जुया बल । नेपाले नं निगू ध्यान केन्द्र दत । छगू भुइजःसी विपस्सना ध्यान केन्द्र व मेगु सखमूल बानेश्वरे अन्तर्राष्ट्रिय ध्यान केन्द्र ।

चित्त बसे तेत ध्यान च्वंनी हे माःधाइ । तर आपा धया थें ध्यान च्वना चित्त बसे तःपि खने महु । थःत थःम्हं म्हसीकेत नं ध्यानया अभ्यास माः धाइ ।

तर बुद्धया पालं निसें आतकं ध्यान मच्चंसे ध्यान भावना अभ्यास मयासे चित्त ववातुका च्वंपि नं दु । बुद्ध धर्म या खं न्यना बा शिक्षा कया, मेमेगु ज्ञानया सफू स्वया थथःगु कुबानि तोता छोपि खने दु । चित्त ववातुका पह चह बांलाकुपि दु । मनं चाय्का, थुइका, होश तथा ज्या याना यंके माः ।

आः थन भगवान् बुद्ध नापं च्वं च्वंम्ह भिक्षु छम्ह ध्यानच्वना मन त्वाकः बुक जूम्ह धाय्ला मन बसे ते मफुम्ह धाय् मेघिय धैम्ह भिक्षु छम्ह सिगु घटना न्ह्यथने त्यना । थुकी ध्यान भावना दाइपिसं न्हापां सीका तेमागु खं प्यता न्याता दु । व अंगपुरे मजुइकं ध्यान बांलाक बा बःलाक याय् फं मखु ।

ध्यान याना चित्त वा मन बसे ते फु मफु धंगु खं अनुभव याना
स्वेमागु खं खः । सुनां नं धाय् वं तुं जुइगु खं मखु । ध्व अपुगु
ज्या मखु । धाय्ला अपु ।

भगवान् बुद्ध छगू वालिका नां जुया च्वंगु पहाड व
जंगले च्वना बिज्यात । शहरं नाकं तापागु थाय् मखु । वस्पोल
नाप मेधिय धंम्ह भिक्षु छम्ह हे जक सेवाया लागी च्वंच्वंगु
जुया च्वन ।

छन्हु व भिक्षु भोजनया लागी भिक्षा वना लिक्कसं
च्वंगु जंगले चाह्यु वन । वयात व जंगल साप न्हाइपु ताल ।
बांला ताल । मेधिय भिक्षुया मती वन जि भगवान् बुद्धया
सेवाजक याना च्वना । ज्ञान लाभ याय् मफु । (धंवीचां सवा
मथूथे जाम्हे भिक्षुं बुद्धनाप च्वना छु ज्ञान थुइका काइ ।)

थथे मती तया बुद्धयाथाय् वनाः प्रार्थना याः वन
-मन्ते छपिं ज्ञान पूर्ण जूम्ह, ज्ञानलाभ जुइ धुं कुम्ह, याय्मागु छुं
मडुम्ह । जिला यक्व चर्या पुरे याय् मानिम्ह । थौं जि भिक्षा
वना वयाः छगू जंगले चाह्यु वना । अन जित साप अनन्द
ताल । ध्यान भावना याय्त पाइपरेजू । उकिं जित आजा बिया
बिज्याहुं- जि अन वना ध्यान याःवने ।

भगवान् बुद्धं बांलाकं स्यू मेधिय भिक्षु ज्ञान पक्का
मजूनि । ध्यान याना मन बसे ते फंमखु । एसां वस्पोलं तप्यंक
अथे छुं मघासे चाःहीका धं बिज्यात- ए मेधिय, थन जि

(३२)

याकचा, छ वन धाय्वं मेपिं सुं दै मखु । जित मछिनी । मेम्ह सुं भिक्षु वल कि हूं ।

व बुद्धि कच्चाह् भिक्षुं खं मन्यं । स्वकः तक बुद्धं गना बिज्यात नं जिद्दि जुया बुद्धयात तोता अन जंगले वन ।

छमा तःमागु सिमाया दवे थाय् नाला मिखा तिसिना फेतुत । ध्यान याय्गु शुरु यात । ध्यान च्वंसें निसें मने स्वगू कल्पना वया दुःख बिल । मन थातं म च्वन ।

१) काम वितर्क (मोज याय्गुइच्छाया कल्पना) जि न्हापा छें च्वं च्वना बले गुलि साक्क नया च्वनाह् । आः भिक्षु जुसें निसें फोना ने माः । मेपिसं छुं बिल उकिं सन्तोष जुइमा । छें च्वंपिसं सेवा याः । आः अथे छुं मडु । इत्यादि कल्पना वया भावना याय् मफत ।

२) ध्यापाद वितर्क = द्वेष भावया, तँया कल्पना । जि थज्योथाय जंगले वया ध्यानयाना ज्ञान लाभ याय् धयां हे बुद्धं आज्ञा मध्यू । न्हापा न्हापा पासापिसं व मेपिसं नुगले स्थाक्क धाःगु खें लुमंसे वल । तर्कना जुल । द्वेष दना वल ।

३) विहिंसा वितर्क (बदला काय्गु विचाः या कल्पना) जितः फलानामेस्यां नुगले स्थाक्क धागु जि स्युका वयात याय्गु । भगवान् बुद्धथे ज्यामेसिनं हे जित जंगले वना ध्यान याय्त् अनुमति मध्यू । थःज्ञान लाभ याय् धुं कल । मेपिन्त नं ज्ञान लाभ याके बियां छु जुइ । आहाकनं बुद्धया

याय् वने मखु धैथे थुकथं कल्पना जक वया व मेधिय भिक्षुं
ध्यान याय् मफुत ।

सासःदुहाँ वंगु व पिहाँ वंगुली छप्ती हे ध्यान मवं ।
वहे च्वे च्वंगु स्वंगू कल्पनाय् जक ध्यान बना च्वनां च्वने
मफुत । व जा वें जुइथे च्वना मती वन थथे जुइगु, ध्यान च्वने
मफेगु सीका हे बुद्धं जित वने मते नि आसे धया बिज्यागु
जुइ ।

व भिक्षु सरासर भगवान् बुद्धयाथाय् वना वन्दना
याना जूगु खं फुक कना क्षमा फोन ।

अले भगवान् बुद्धं धै बिज्यात-

१) ध्यान च्वनी बले खं थुइका बीन्ह कल्याण मित्र
बा मार्ग प्रदर्शक माः ।

२) शील शुद्ध जुइमाः । शील भावनाया जःग खः ।
सदाचारी जुइ मफेकं बा शील पालन मयाय्कं ध्यान बःलाइ
मखु ।

३) वलेश यच्चुइगु धर्मया चर्चा, बुद्धि बढे जुइगु,
सन्तोष जुइगु खं, उत्साह व उन्नति जुइगु खँल्हाय्मा गुकि थःत
भरोसा दे ।

४) दृढ पुरुषार्थे लगे जुइमा । उत्साह धैगु मभिगु
तोता भिगुल्यया काय्त्त खः । भिगु खँ लुमंका मभिगु खँ तोता
छोय्त्त खः । न्ह्याबले वैराग्य चित्त जुया च्वने माः ।

(३४)

५) श्रुतमय प्रज्ञा माः । न्यने कने याना ज्ञां दुम्हं
जुइमाः । न्यनागु खं थुइका व्यवहारे छुचले माः । कर्तव्य
पालन याय् फेके माः ।

थुलि खं न्यना मेघिय भिक्षुं विचाः यात— जि ध्यान
याय्त योग्य हे मजूनि खनि । बुद्धया सेवा याय्गु तोता याकचा
वनागु हे मिले मजू । बुद्धयात याकचा तोता वनागु हे ध्यान
यात मलोगु ज्या जुल । बुद्धया खं मन्यनाबले गनया शील
पालन जुल । कर्तव्य पालन याय्गु हे ध्यान खः । मागु ज्याय्
ध्यान मतसे ज्या छुं मयासे मिखातिसिना भावना याना छु
ज्ञान लाइ । ज्या याःसाजकं ज्ञान लाइ । भगवान् बुद्धं चाःही-
का धं विज्यागु जि मथुल । जि धवां हे खः का । कर्तव्य
पालन याय्गु, सेवा मूलक जुइगु ध्यान खः धैगु थुइका, ज्ञान
लाभयाय्गु कुताः यात ।

थुगु बांखंने कर्तव्य पालन मयापि ध्यानी जुइ मखु,
सत्संगत भिपि माः, सवा थूपिमाः । धवोचा थें जापिसं ध्यान
याय् फे मखु । अभिमानीपि, जिदिपिसं नं ध्यान याय् फे
मखु ।

बुद्धया पालेयाम्ह उपासक

छक श्रावस्ती च्वंपिसं भगवान् बुद्ध प्रमुख भिक्षु संघयात भोजनयाकुथाय् तथागतं उपदेश याना बिज्यात— संसारे दान बीपिं प्यंगू प्रकारयापि दु । १) थःम्हं जक बीम्ह करपिन्त बीकि मखुम्ह । २) थःम्हं नं बी करपिन्त नं बीकि । ३) थःम्हं बी मखु, करपिन्त बीकिम्ह । ४) थःम्हं नं बी मखु करपिन्त नं बीकि मखुम्ह । थुपिं प्यम्ह मध्ये दकसिबे उत्तमम्ह थःम्हं नं बी करपिन्त नं बीकि । थथे याःम्हेस्या धन नं दै, गुहालीबी पिं थः थिति व पासापिं नं दै ।

ध्व खँ न्यना छम्ह उपासकं मती तल— जिंनं दान बी मेपिन्त नं बीके माल । थथे मती तथा शाक्यमुनि बुद्धयाथाय् वना ल्हाः बिन्ति याना प्रार्थना यात— भन्ते, छपिं प्रमुख सकल भिक्षुपिं कन्हे जिगु भोजनया लागी बिज्याहुँ ।

भगवान् बुद्धं सुइकार याना बिज्यात । व उपासक त्वा त्वालं वना, भाजु मेजुपिं, दाजु किजा तता केहे पिं, जिगु छगू बिन्ति न्यना दिसं । कन्हे तथागत प्रमुख भिक्षुपिन्त भोजनया निमन्त्रणा बिया बया । श्री सकस्यां श्रद्धां सहयोग बी धेगु आशा व विश्वासं अनुरोध याःबया च्वना । सुया छु छु बु, फुफु थें गुहाली बिया दिसं । आलु दुपिसं आलु, चिकं दुपिसं

(३६)

चिकं, जाकि दुपिसं जाकि, के दुपिसं के, द्यो दुपिसं द्यो, सि
दुपिसं सि बिया गुहाली याना विसं धका गुहालीफों वं बले दु
दुपिसं दु दु गु बिया हल ।

थुकथं का कां व वं छम्ह जाकि बजि पसः दुम्ह साहु
याथाथ् थ्यन । साहु याके नं सहयोग फोन ।

साहुं धाल ! छं जक ब्यूसा गा हे गाःनि । छं दुथे
ब्यूसा जिहे ज्यू नि । फुकसिके फोना दान बीम्ह गज्योम्ह
मूर्ख ख । जिला बीगु इच्छा मदु । बुद्धया प्रति जिगु श्रद्धा मदु ।
जि छुं बी मफु ।

व उपासकं हानं हानं अनुरोधयाना धाल— झीगु
त्वाले सकस्यां बी धुंकल । गरीब पिसं नं बिल । बीगु धंगु
भिगु ज्या खः । बी फुसा जक माने या के दे । सीबले छुं ज्वना
वनेगु मदु साहुजी धका बारम्बार धासेलि स्वर्पतिचां जाकि
कया बिल ह ।

चन्दा कावोम्ह उपासकं व साहुं ब्यूगु जाकि अलग
रूमाले पोचित । अलग पोच्यूगु खना साहुया मने तिवक मिन ।
श्व उपासकं अलग पोच्यूगु जित बेइज्जत याय्त मखा जुइ
धका मती तथा थःथाय् च्वंम्ह नोकर यात धाल— छं व उपा-
सकया ल्यू ल्यू वना छु छु धाइ, छु खं जुइ छक थ्यना वा हुं ।

व साहुया नोकर ल्यू ल्यू वन । अन फोसि झोःझोः
छछुना तल । व उपासकं जाकि निगः २ फोसि फुकेसं तल ।

मेपि पासापिसं न्यन- छु तयागु ? खः साहु छम्हेस्यां
 नुगः स्या स्यां जाकि बिया हःगु । व साहु यात जन अपो पुण्य
 लाय्मा, भि जुइमा धका अथे यानागु धका लिसः बिल ।

अनवया च्वंम्ह नोकरं खं मथू व लिहाँ वना साहुयात
 धाःवन साहुं बिया दीगु जाकि फोसि फुकेसनं निगचा निगचा
 तया इमि भुनु भुनुं हाला च्वन ।

ध्व खं न्यना साहुया तं पिहाँ वया भोजन याका
 च्वंथाय् छखे लिना स्वया च्वन । जितः बेइज्जत जक या रे जिं
 व उपासक यात गन बाकि ते । वयात पाला हे बी ।

भोजन याके सिधल । व उपासक दना भो भगवान्
 थौं या भोजन यात गरीबपिसं नं धनीपि साहुतसेनं सहयोग
 बिल । आपा ब्यूपि नं दु, भतिचा ब्यूपि नं दु फुकसितं बराबर
 पुण्य लाय्मा धका प्रार्थना याना । दान ब्यूपि फुकसितं जय
 जुइमा, भि जुइमा धका आशिका याना ।

व साहुं छु मती तया वोगु, अन खं जूगु न्यं बले त्वले
 हे जुया मती तल- थुपि भगवान् बुद्धया उपासकत ला मत्ति
 भिपि हे खः खनि । थुपि स्वया मत्ति मभिम्ह ला जि हे खनि ।
 छमना ब्युमेसित व जि स्वर्पतिचां बियामेसित नं समान खना
 पुण्य इना बिल ।

थपायसकं मत्तिभिम्ह उपासकया प्रति द्वेष भाव
 तया, पाला बीगु मती तया । ध्वला तस्सकं पाप लाइगु ज्या

(३८)

जुल । जि व उपासक याके क्षमा मफोन धाःसा जिगु छंच
मलः जुना बाकु दै, नाश जुइ । थथे मती तथा साहु व उपासक
याथाय् वना— “जितः क्षमा बिया दिसं” धका धाःवन ।

व उपासक ला अकमके जुल । न्हालेला ज्वले ला थें
चवन । थ्व छु जूगु ल्या धका थुइका काय् मफया लाता जुल ।
पलखलिपा उपासकं न्यन— छाया छु धका क्षमा फोनागु ?

साहुं जूगु खें फुकं कन । अन भगवान् बुद्धं धें
बिज्यात— उपासकपि, पुण्य धेंगु चिकिचा धं धका, हेलायाय्
मज्यू । टिकि टिकि नना च्वंगु लः फया तल धाःसा घः जाया
वै अथे हे पुण्य धेंगु चिकिचा धंसां तः धं जू । मन नं तःधं
जुइमाः । अबलें निसें व साहुं बुद्धया शरण वना नुगःचवकंका
याउंक जीवन हना चवन ।

थ्व बाखें नं छु शिक्षा काय्गु धाःसा चन्दाकावने बले
आपा मब्यू धका हेला मयाय्गु, थुलि हे बीमाः धका कर-
मयाय्गु ।

थौं कन्हे अज्योपि उपासक दुर्लभ हे जुइ चन्दा काः
वने बले ब्युको सन्तोष जुइपि । थौं कन्हे जाकि चन्दा का वंसा
अथे स्वर्पतिचां ब्युसा जुक्क वांछोया बोबिया वै ।

थौं कन्हे धर्म याइ थाय् आपा मब्यूपित थाय् हे मडु ।
उकि मडुपि धर्म याय्गु इच्छा दुसां धर्मया समाजं तापाना
चवं ।

दाता बाःया ल्हार्ति कसानःम्ह भिक्षु

बुद्धया पाले श्रावस्ती हिरा कुने याइम्ह लुकःमि छम्ह दु । व लुकर्मि भिक्षु छम्हेसित थःगु छयें बिज्याका न्हि न्हि भोजन दान बीगु जुया च्वन । थुकथं न्हियान्हियं दाताया छयें वना च्वंगुलि व भिक्षु नं पारिवारिक सदस्य थें जुया च्वन । भोजन धुंका नं ज्यासलेतुं च्वना गफ याना च्वनीगु जुया च्वन ।

छन्हु व लुकर्मि भिक्षुया न्ह्योनेहें लाताना च्वन । अबले लाक हे कोशल जुजुं हिरा छगः कुने याना ब्यु धका व लुकर्मि याथाय् छोया हल । व लुकर्मि ल्हाती हि भ्यागुलि तुं हिरा कया रिकापि छपाते तथा दुने वना ल्हाःस्यु वन ।

व लुकर्मिया हें छम्ह लहिनातम्ह दु । गनं गनं अन ज्यासले वया हिभ्यागु हिरा नुना छोट । लाकुचा धकाच्वन मखा जुइ । लुकर्मि ज्यासले वया सो बले हिरा मडु । थःकला व मचा खाचात सःता न्यन-छिमिसं हिरा कयाला ?

मुनां नं कया मघाः । लुकर्मिया शंका वन थःम्हं श्रद्धा तथा भोजन याका च्वनाम्ह भिक्षुं काल जुइ धका । लुकर्मि कलाम्ह नाप खें ल्हाना धाल- जित ला शंका वं शी है अन्ते नं काल धैगु ।

(४०)

कलाम्हेस्यां धाल- ग्रामजोगु नं मखुगु मती तेगु
ला ? थौं तक झीसं भन्तेया छुं दोष मखना । व भन्ते नं काल
धंगु जित ला शंका मदु । छक बांलाक माला स्वे माल का !

छिपि मिसातसें ग्रामथे मखा धाइ । लुकमि व भिक्षु-
या लिक्क बना न्यन- थन च्वंगु हिरा छपिसं कया बिज्याना
ला ? भिक्षुं मकया धाल । हाकनं लुकमि धाल- थन मेपि सुं
मदु । छपि छम्ह हे जक दु, मेपिसं सुनां काइ । छपिसं हे कागु
खः । जित म्वाःसां म्वासां दुःख बी मते । सुं क हिरा व्यु ।

भिक्षु सुं क च्वना बिल । लुकमि (दातां) थःकला-
यात सःता धाल- सो मिसा, हिरा काःम्ह थ्व हे भन्ते खः ।
थन मेपि सुं नं मवो । खुया काय् धुं कुगु हानं सुनां बी । हिरा
काःम्ह थ्व हे भन्ते खः । जि ला दाया कसायाना हिरामकासें
तोते मखु धका जिदि जुया धया च्वन ।

कलामेस्यां धाल- स्वामी, छि छु धयादियागु ? हिरा
ला छु चिकिचा धंगु छगू नं झी भन्ते नं काइमखु । थ्व ला
पक्का खः । वस्पोलयात पाःयात धाःसा झी निम्हं फुत । बरू
झीपि छयें तोता बने माःसां झी भन्ते यात खुं पाःयाय् मते ।

लुकमि धाल- छु खँल्हानागु ? छयें बुं मिया नं
झीपि च्यो जूसां हिरा या मू पुले फे मखु । भिक्षु यात खिपतं
चिना साप संक कथि दाल । भिक्षुया न्हासं नं छयंलं नं हि
बाःबाः बल ।

भिक्षुला वेदना सहयाय् सफया याताप्यातां वन । अन
लुर्कमिया ह्यं छम्ह लहिना ताःगु दु । अनवया भिक्षुयान्हासं
वाःवोगु हि त्वं वल । लुर्कमि तँपिकया छत्थु लाकामं प्यंकुबले
ह्यं अनसं सित ।

अले भिक्षुं धाल- दाताबा, जित मोफते कसायात ।
छिगु हिरा तुना छोम्ह थ्व हे ह्यं खः । थुलि खँ न्यना लुर्कमि
ह्यं या प्वाः फाया सो बले हिरा लुया वल । हिराजक खनेवं
लुर्कमि थुर थुर खाना भिक्षु याके क्षमा फोन । भन्ते ! मस्य-
गुलिं छपिन्त कसा याय् लात क्षमा याना बिज्याहुं ।

भिक्षुं क्षमा बिया धाल- उपासक संसारे थथे जुया
चवं । अले लुर्कमि प्रार्थना यात- फुकं लोमंका न्हापा थें तुं
न्हि न्हि छयें भोजन याःबिज्याहुं ।

भिक्षुं धाल- उपासक जि थनिंसिं सुयागुं छयें दुहां
वने मखुत । जिके होश मदुगुलिं न्हि न्हि उपासकया छयें
भोजन याः वंचवनागुया फल थौं भोग याय् माल । भिक्षुपिं न्हि
न्हि गृहस्थीया छयें भोजन या वने मज्यू । मूर्ख श्रद्धावानपिसं
थः थाय् जक भोजन याः वँपिं भिक्षुपिन्त फोंगी ज्यो भापिया
चवं । भिक्षुपिं नया चवंगु, पुनाचवंगु, म्वाना चवंगु जिमिगु
भरोसाय् खः धका मती तया चवनी । गुलिं गुलिं भिक्षुपिं नं
भिक्षु जीवन छु धँगु लोमंका गृहस्थीपिनि छयें जक वना चवनी
पिं दु । गुहाली नं ब्यूवंपिं दु । ब्याहा जुइथाय् नं वना गुहाली
बिया चवनीपिं भिक्षुपिं दु । सामान सिमान कया बीपिं नं दु ।

(४२)

दातापिनिगु प्रशंसा जक याना च्वनीपि नं दु । थुजोगु भिक्षु
जीवन हने बले दातापिनि निन्दां बचे मजू । उपासकपिसं भिक्षु
जीवनया मू मस्यु । उपासक, थनिनिसे छिगु छये बिदा का ।
भिक्षा वना नेगु हे ग्रानन्द ताया ।

भिक्षु अबले निसे होश तथा भिक्षु चर्या पुरे याना दुःखं
मुक्त जुल ।

ध्व बाखनं छु शिक्षा बिल ले ? भिक्षुपि गृहस्थीते
छये भुले जुइ मज्यू, अपवादं बचे जुइ मखु । मुक्कं दातापिनि
भरे म्वाना च्वनेगु भिक्षुपिनि लागी बांलागु खं मखु ।

उपासकपि न्हाक्व आश्रय याना च्वंसां भिक्षुया जीवन
गज्योगु धंगु मथू ।

भिक्षुं न्हापान्तु ह्यं चां हिरा नुना छोट धाःगु जूसा
थुलि कसा ने माली मखु । तर मधाःगु छाय् धाः बले न्हापांतुं
धाःगु जूसा वया पाखे ह्यं सीगु जूइ । अहिंसाय् कट्टरम्ह भिक्षु
धंगु सीदत ।

भगवान् बुद्धं भिक्षुपि पितना छोट

अबले भगवान् बुद्ध श्रावस्ती जेतवने चवना बिज्यागु खः । तथागतया शिष्यापि मध्ये यशोज धयाम्ह भिक्षु छम्ह नं दु । नां दंम्ह, शीलवान्म्ह, शिक्षितम्ह, बाखं कने सःम्ह भिक्षु खः । वस्पोल गामे धर्म प्रचारया लागी चाःह्यू बिज्यात । थासं थासे धर्म देशनायाना बिज्यात । वस्पोल बाखं जक कना बिज्याइम्ह मखु स्वभाव नं शान्तम्ह, शील स्वभाव बांलाम्ह । वस्पोल यात मागुतक उपासकपिसं पुरेयाना नं बिया च्वं ।

गामे च्वंपि मनूत वस्पोलया बाखं न्यना व शान्त स्वभाव खना श्रद्धावन, लेताल । यक्व देक— गामे च्वंपि भिक्षु जूवल । वस्पोल यशोजया स्वभाव बांलागुलि छें तोता त्यागी जूसां त्यागी पह मडु, पहचह बांलाके माः धयागु मस्यू ।

बरोबर यशोज भिक्षुं भगवान् बुद्धया बयान याइगु जुया च्वन । न्हूपि म्हासु वसः पुना च्वंपिनि बुद्धया दर्शन याय्गु इच्छा जुल । बुद्धया दर्शन पावे जुइ वं दुःखं मुक्त जुइथें ताल । इमिसं मस्यू थःथःगु बां मलागु पहचह ताले मलाकं, चित्त शुद्ध मजुइकं दुःखं मुक्त जुइ मखु, बुद्धं बरदान बिया बिमज्याः धंगु नं इमिसं मस्यू । बुद्धया दर्शन याःवने माल धका पिरे यात ।

छन्हु यशोज भिक्षुं न्हूपि भिक्षुपिन्त श्रावस्ती ब्वना
 यंकल । अबले भगवान् बुद्ध ध्यान मग्न जुया बिज्यागु थें ।
 जेतवन विहारे थ्यने वं थःथः च्वनेगु थाय् व कोथा नाला कया
 कालुकुलु हाला च्वन । न्यासःपिं भिक्षुपिं हाः बले तस्सकं
 हल्ला जुइगु जुहे जुल ।

भगवान् बुद्धं आनन्दयात सःता न्यना बिज्यात- सु
 थपाय्सकं कालुकुलु न्यालाइथाय् पोरे त हाले थें हाला
 च्वंपिं ?

भिक्षु आनन्दया लिसः खः-भन्ते, इपिं पोरेत मखु,
 आयुष्मान यशोजया शिष्यपिं नकतिनि जक चीवर पुना वें
 च्वंपिं गामे च्वंपिं भिक्षुपिं । थःथः च्वनेगु थाय् नाला हाला
 च्वंपिं ।

बुद्धं इमित दुने सःता धया बिज्यात- छिपिं थन
 जेतवने च्वने मद्दु, पिहाँ हूँ । यशोज भिक्षुं थः शिष्यपिं विहारं
 पित ब्वना लिक्कसं च्वंगु छगू वग्गु मुदा धैगु खुसी सिथे च्वंगु
 जंगले ब्वना यंका न्वाना धै बिज्यात- छिपिं सय्के सीके
 मगानिपिं, पह च्ह बांलाके मानिपिं मसः मस्यूपिं । छिपिं
 शोभित मरेक हाला जुल । आः पितना हल मखुला छिमित ।
 तंचाय् मते ज्ञीत करुणा तया पितना हःगु । आः थनसं च्वना
 छिपिं तालीम जु । पहचह बां मलागुलिं पितना हःगु खः ।
 बांलाक मेहनत याना ध्यान नं बःलाकि पहचह बांलाकि । अले

भगवान् बुद्धं हे शीत सःता बिज्याइ । पितना हल धःका नुगले
स्याके मते ।

यशोज गुरुया खँ न्यना इपि भिक्षुपिसं खःबा धका
महसूस याना उत्साह व होश तथा चर्या याना यंकल । गुलिचां
मदु वं इपिं भिक्षुपिं ताले लात ।

तथागतं आनन्द याके न्यना बिज्यात— थनं पितना
छोयापिं भिक्षुपिं गन वन थें ?

आनन्दं लिसः बिल— भन्ते इपिं आपा तापाक मवं ।
वग्गुमुदा खुसीया सिथेसं जंगले सिमा हःया वत्चा देका च्वं
च्वंगु दु । इमिसं उत्साह याना ध्यान याना यशोज भिक्षु गुरुया
खँ न्यना आः शिक्षित जुल, ज्ञानि जुल । गामा पह मवल, यो
यो थे सना, हाला मजुल ।

अले भगवान् बुद्धं आयुष्मान् आनन्दयात धया
बिज्यात— अथे जूसा इमित थन सःता हति । भिक्षु आनन्द
वना सःता हल । अबलं बहनिजुल । तथागत ध्यान च्वना
बिज्यात । आनन्दं बुद्धयाथाय् वना खबर बिल वग्गुमुदा खुसि
सिथे च्वंपिं भिक्षुपिं व्वना ह्य् धुन । निको स्वको तक धाल नं
बुद्ध सुंक च्वना बिज्यात । बाचा फः पुले धुंकल ।

शाक्यमुनि बुद्धं इपिं भिक्षु पिनिगु जाँच कया
बिज्यागु खः। इपिं भिक्षुपिके गुलित सहन शक्ति दु, आति चाइ
मचाइ धँगु सीकेगु ।

(४६)

बाचा ई पुले धुनेवं तथागतं आन्दयात धया बिज्यात-
छ गज्योम्ह, ध्यान चवं चवन धका नं मस्यू ला ? इपिं भिक्षुपिं
नं ध्याने चवं चवन ।

भगवान् बुद्धं इपिं भिक्षुपिं सःता धया बिज्यात-
गुम्हसें मौज मज्जायाय्गु इच्छायात, क्रोध रूपी हिंसा, आदि
फुककयात त्याका काई व पर्वत थें अचलजवी । उम्ह भिक्षु यात
मुख व दुःखं सते याइ मखु । छिपिं ज्ञानी जूगु खना ले ताल ।

थुकिं शिक्षा काय्मागु छु धाःसा मैत्री जक फुक भनं
ज्या मवो । दण्ड नं बीमा धागु खः ।

म्हुतु बांमलाम्ह भिक्षु

बानि धाय्ला संस्कार धाय मचां निसें, परंपरा निसें
बांलाके माः । ने त्वनेगु जक मखु खँ ल्हाय्गु, पुनेगु तक नं
मचां निसें बांलाक छयला यंके माः । अथे छयला मयंकल
धाय् वं परम्परा व पुस्तां पुस्ता तक पह चह बां सलाना वने
यो । भिक्षु जूसां ला छु अरहन्त जूसां नं पह चह व बानि सुधरे
मजूगु खँ पालि साहित्ये दु थ्याना च्वं ।

राजगृहे पिलिन्दवच्छ धंम्ह भिक्षु छम्ह दु गुम्हेस्यां
क्लेश यात सालुका छोया अरहत्त्व नं प्राप्त यात । तर वस्पोल-
या जन्म ब्राह्मण कुले जुल । इमि पुस्तां पुस्ता तक नं मेपिन्त
वा बंपुइपिन्त चण्डाल धाय्गु बानि जुल खनि ।

वहे, बानियान भिक्षुपिन्त सःती बले नं ए चण्डाल,
धका सःतीगु जुया च्वन ।

छन्हु मनू छम्हेस्यां मरि बाटाय् तथा पाछाया हया
च्वन । अबल पिलिन्दवच्छ भिक्षु नं लें वना च्वंगु जुया च्वन ।
वयात खने सात न्यन— ए चण्डाल, छु हयागु ?

व मनूया ला साप तं पिहाँ बल । गज्योम्ह छुच्चाम्ह-
भिक्षु ल्या !! धका मतीतया छुंखिं हयागु का धाल ॥

(४८)

थथे धया सरासर थः माथाय् वना बाटा न्होने ब्वो बले मरि
मजूसे छुं खि जुया च्वन ।

अन च्वंपिसं न्यन- छुं खिला हयागु ? व मनू ज्योः
जुया च्वन । वं घाल- जिं ला मरि हे हयागु खः ।

मेपिसं न्यन- लें सुनाप लात ले ?

वं लिसः बिलः भिक्षु छम्ह नाप लात । व भिक्षुं ए
चण्डाल छु हयागु धका न्यन । जिं छुं खि हयागु धका धया ।

थुलि छँ न्यने सात मेपिसं धाल व भिक्षु म्हुतु जक
बाँमम्लाम्ह मन भिंम्ह खः । तःधंम्ह भिक्षु खः । छ वहे भिक्षु नाप
लाःहुं, द्वेषभाव ते मते । हानं वं न्यनी ए चण्डाल छु हयागु
धाइ, अले भन्ते मरि हयागु धका नाइक धा ।

वं अथे हे यात । अनं लिपा बाटाय् च्वंगु मरि
छुं खि मजूसे मरि तुं जुल हँ ।

भिक्षुपिनि नं व पिलिन्दवच्छया न्हुतुं चण्डाल धाइगु
न्यने हे मफया भगवान् बुद्धयाथाय् वना उजुर याः वन ।

अले भिक्षुपिन्त बुद्धं धै विज्यात- भिक्षुपिं ! व
पिलिन्दवच्छ ब्राह्मण कुलयाम्ह खः । वया तापा बाज्याया पालं
निसें मेपिन्त चण्डाल धाय्गु बानि जूगुलिं वया नं आतकं व
संस्कार त्यू त्यू वोगु खः । छिमि वया प्रति नुगले स्याके मते,
द्वेषयाय् मते । वया मन च्वख जू, शुद्धजू ।

उकिं बानि धयागु मचां निसें बांलाके माः न्ह्याबलें

होश तया चवने माः । होश मन्त धाय् वं अथे जुइयो ।

श्व बाखं स्वे बले अरहत जूसां पुलांगु संस्कार मतं
थें च्वं । होश वलकि जक थःगु पुलांगु बानि पह चह तना
नीगु थें च्वं ।

सारिपुत्र महास्थविर या मचाबले तिंतिं न्हुया म्हिता
च्वंगु बानि जुया लिपा थ्यंकं व बानि ल्यना च्वन हें ।

छन्हु उपासिका छम्हे स्या वस्पोल प्रति श्रद्धा वना
स्वपुचीवर दान बी धका मती तया निमंत्रणायाणा व्वना
यंकल । सारिपुत्र महास्थविर न्ह्योने तया व उपासिका ल्यू ल्यू
वना च्वनं । धःचा छपु नाप लात । सारिपुत्र भन्ते तिंन्हुया धः
हाचां गाल हें । अले व उपासिकाया मन स्यन हें अपाय् ह्मं
भन्ते ब्याँचा थें तिंन्हुया धः हाचां गाल । वखना निपुजक चीवर
दान बी धका मती तल हें । हाकनं मेगु धः छपु नापलाः बले नं
अथे हे तिंन्हुया बिज्याबले व उपासिकां छपु जक चीवर दान
बीगु मती तल । लिपा हानं अज्योगु धः नापलाः बले सारिपुत्र
महास्थविरया होश वया विस्तारं हाचां गया बिज्यात । तिं-
न्हुया बिमज्याः ।

अले उपासिकां न्यन— भन्ते न्हापां निपु धः तिंन्हुया
हाचां गै बिज्यात आः थुगु धः धाःसा तिंन्हुया बिमज्याः ?

खः उपासिका न्हापाया पटके होश मदया अथे जूगु ।
उकि याना उपासिकया मन स्यन । चीवर नं स्वपु दान बी

(५०)

धका मती तः मेस्याँ छपु जक बीगु मती तल- उकिं ति मन्हु-
यागु धका लिसः बिया बिज्यात ।

अले उपासिकाया हाकनं श्रद्धा बढे जुल
आगुछ्याय् जिगु मनया खँ हे स्थूम्ह तः धंम्ह भन्ते खः धक

अरहन्तपिनितं पुलांगु संस्कार व बानि ल्यं दनिगु खँ
खँ अचम्म व अस्वाभाविक थें च्वंसां स्वाभाविक नं खः
थें च्वं । छाय् धाःसा अरहन्त जूसां मानव हे खः । ल्वंया
मूर्ति मखु ।

भगवान् बुद्धया हे पुलांगु संस्कारत लेंदना वो थ
च्वं । मारवोगु खँ फुवकं दुने लुया वोगु खँ खः थें च्वं थथे धाय्
बले अपोस्या चित्त बुझें मजुइ फु । इंसा क्षमा प्रार्थना दु ।

Dhamma Digital

धर्मकीर्ति प्रकाशन

(नेपाल भाषा)

५

ii

(१) बुद्धया किंनिगु विपाक	(२८) अनन्त लक्षण सुत्त
(२) अभिधर्म भाग-१, २	(२९) वासेट्टी थेरी
(४) मैत्री भावना	(३०) धम्म चक्रकप्पवत्तन सुत्त
(५) ऋद्धि प्रातिहार्यं	(३१) लक्ष्मी द्यो
(६) योह्य म्हाय्	(३२) महास्वप्न जातक
(७) पञ्चनीवरण	(३३) बाखँया फल भाग-१, २
(८) बुद्ध धर्म, द्वि. सं.	(३५) जातक बाखँ द्वि. सं.
(९) भावना	(३६) राहुलयात उपदेश
(१०) एकताया ताःचा	(३७) अहिंसाया विजय
(११) प्रेमं छु ज्वो ?	(३८) प्रौढ बौद्ध कथा
(१२) कर्तव्य	(३९) मूर्खंहा पासा मज्जू
(१३) मिखा द्वि. सं.	(४०) बुद्धया अर्थनीति
(१४) बुद्धया अन्तिम यात्रा-१, २	(४१) श्रमण नारद
(१६) त्रिरत्न गुण स्मरण तृ. सं.	(४२) क्षान्ति व मैत्री
(१७) परित्राण द्वि. सं.	(४३) उखानया बाखँ पुचः
(१८) कर्म	(४४) पालि भाषा अवतरण
(१९) प्रार्थना संग्रह द्वि. सं.	(४५) मत्ति भिसा गति भिनी
(२०) बाखँ भाग-१, २, ३, ४, ५, ६	(४६) बौद्ध ध्यान भाग-१, २
(२६) बोधिस्तव	(४८) हृदय परिवर्तन
(२७) शाक्यमुनि बुद्ध	(४९) ह्यापांयाह्य गुरु सु ? द्वि.

(५०) अभिधर्म	(७४) बुद्ध-जीवनी
(५१) सप्ततरुण धन	(७५) सबंज-१, २
(५२) महासति पट्टान सूत्र	(७७) धम्मपद कविता
(५३) शान्तिया त्वाःथ	(७८) धर्म मसीनि
(५४) चरित्र पुचः भाग-१, २	(७९) वान
(५६) बुद्ध व शिक्षा	(८०) तेमिय जातक
(५७) बौद्ध ध्यान	(८१) वम्मिक सुत्त
(५८) किसा गीतमी	(८३) मध्यम मार्ग
(५९) जप पाठ व ध्यान	(८३) महासीहनाबसुत्त
(६०) लुम्बिनी विपस्सना	(८४) भिन्हु म्हाय् व काप्
(६१) विश्व धर्म प्रचार देशना-१, २	(८५) भिक्षु जीवन
(६३) योगीया चिट्ठी	(८६) भिन्हु मचा
(६४) जातक माला भाग-१, २	(८७) विवेक-बुद्धि
(६६) संक्षिप्त भावना	(८८) स्वास्थ्य लाभ
(६७) महानारद जातक	(८९) शिक्षा १, २, ३, ४
(६८) पालि प्रवेश भाग-१, २	(९३) दृष्टि व तृष्णा
(७०) चमत्कार	(९४) विपस्सना ध्यान
(७१) मण्चिउड जातक	(९५) मंगः लाइसु लाळे
(७२) महाजनक जातक	(९६) सतिपट्टानभावना
(७३) गृही-विनय वृ. सं.	(९७) गीतम बुद्ध

मुद्रक- नेपाल प्रेस, शुक्रपथ, काठमाडौं । फोन- २२ १० ३२